

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-
гуманітарного факультету

 Оксана ГОМОТЮК
« 29 » * 08 2025р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з
науково-педагогічної роботи

 Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 29 » * 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННЦІОТ

 Святослав ПИТЕЛЬ
« 29 » * 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Професійна етика»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія
освітньо-професійна програма – «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	2	3	30	30	4	8	78	150	III
Заочна	2	3	8	4	-	-	138	150	IV

Тернопіль – ЗУНУ
2025

29.08.2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №11 від 26.06.2024 р.).

Робочу програму склала: доцент кафедри психології та соціальної роботи, канд.філос.н., **Рудаківич Оксана Мирославівна.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Гарант ОП «Психологія»
д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА”

1. Опис дисципліни “Професійна етика”

Дисципліна “Професійна етика”	Галузь знань, спеціальність, ОПП СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни блок обов’язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 053 Психологія	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i> <i>Заочна – 4</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Психологія»	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин: – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 78 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг-8 год. Індивідуальна робота: <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин: денна форма навчання – 10,7 з них аудиторних – 4,2		Вид підсумкового контролю <i>екзамен</i>

Мета і завдання дисципліни «Професійна етика»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Особливе місце у діяльності психолога займає налагодження взаємовідносин з людьми різних категорій, у зв’язку з цим гостро постає питання про співвідношення діяльності психолога з нормами професійної етики. Тому важливо, щоб майбутні психологи стали компетентними в питаннях етичних аспектів своєї професії, оскільки ця дисципліна покликана сформувати сукупності моральних імперативів про обов’язки психолога, його етичні зобов’язання, про межі його професійної та особистої свободи як фахівця, чия робота пов’язана з втручанням в особисте життя людини .

Значну роль в подоланні розриву між основами професійної етики та їх реальним здійсненням в практичній діяльності відіграє система професійної підготовки психологів всіх рівнів.

Метою викладання навчальної дисципліни “Професійна етика” є надати студентам необхідні знання з основ професійної етики психолога, з етичної комунікації в професійній

діяльності, про способи її використання у практичній діяльності; сформувати уміння і навички реалізації професійної етики на практиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- сформувати знання студентів про предмет та основні категорії, основні принципи і норми професійної етики психолога;
- розкрити специфіку етичних проблем роботи психолога з різними категоріями клієнтів в діагностиці, консультуванні, корекції, терапії та інших напрямках роботи;
- ознайомити з правами клієнтів та пацієнтів психологів, відповідальність і права психологів в їх роботі;
- сформувати вміння оцінювати дотримання та порушення етичних принципів і норм в фаховій діяльності психологів;
- домогтися опанування студентами основними методами оцінки професійних кодексів у психології.

Предмет курсу – це спеціальні етичні проблеми, що виникають в діяльності професійного психолога: в практичній роботі з клієнтами та пацієнтами, у відносинах з колегами, роботодавцями, населенням.

2.3 Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідну до запиту діяльність.
- здатність дотримуватися норм професійної етики.
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

2.4.Передумови вивчення дисципліни.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з дисциплін: Загальна психологія, Психофізіологія, Філософія.

2.5. Результати навчання.

Результат навчання даної дисципліни деталізує такі програмні результати:

- зкладати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника,
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога,
- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3.Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ

Тема 1. Предмет та завдання професійної етики психолога.

Предмет та об'єкт професійної етики психолога. Етика як філософська наука. Сутність і значення поняття «мораль». Мораль як спосіб універсальної оцінки вчинків та поведінки особистості. Моральні цінності. Толерантність. Патріархальна мораль. Деонтологія як вчення про обов'язок. Принцип справедливості та принцип обов'язку перед суспільством. Завдання професійної етики психолога.

Тема 2. Історія професійної етики.

Поняття про «кодекс честі». Перші професійно-етичні кодекси часів середньовіччя XI-XII ст.. Моральний кодекс лікарів «Клятва Гіппократа». Перші етичні кодекси психолога.

Міжнародні організації психологів. Міжнародний союз психологічної науки. Російське психологічне товариство. Американська психологічна асоціація. Етичний кодекс психолога в Україні.

Тема 3. Принципи професійної етики психолога.

Принципи надання психологічної допомоги. Питання добровільного отримання допомоги. Основні поняття, принципи професійної етики психолога. Професійна тайна і конфіденційність. Компетентність та відповідальність. Принципи етичної та юридичної правочинності. Благополуччя клієнта і професійна кооперація. Принцип морально-позитивного ефекту професійних дій психолога. Інформована (обізнана) згода клієнта при роботі психолога.

Тема 4. Професійні ризики психологів.

Цілісність особистості, професійна деформація і вигорання в роботі психолога. Проблема професійної деструкції у розвитку психолога. Особисті переконання психолога та їх вплив на професійну діяльність. Взаємодія психолога з пацієнтом, з батьками (представниками) пацієнта, з державними органами (опіка, правоохоронні органи, судова експертиза і т.д.).

Тема 5. Етичні труднощі та помилки психологів-початківців.

Гіперопіка клієнта та надцінність консультанта. Самоствердження психолога на консультації. Надмірна природність чи штучність психолога-консультанта. Переоцінювання ролі психодіагностики. Психолог переживає проблеми клієнта як свої власні. Багаточасова консультація як помилка психолога. Встановлення діагнозу лише за результатами тестових завдань. Вільне поводження з діагностичним інструментарієм. Жорстке дотримання обраної гіпотези. Прагнення обов'язково дати пораду.

Маніпулювання. Перенос та контрперенос. Розмежування особистих та професійних відношень.

Змістовий модуль 2. ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТАНДАРТИ У РОБОТІ ПСИХОЛОГА

Тема 6. Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога.

Етика психологічного консультування. Моральні колізії сімейної психології. Етичні особливості роботи з дітьми та підлітками. Етичні проблеми викладання психології в різних аудиторіях.

Етичні питання клінічної психології та психіатрії. Етичні основи та принципи клінічної психології. Етика спілкування з родичами психіатричних (і наркозалежних) пацієнтів.

Тема 7. Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях.

Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми. Етичні аспекти геронтопсихології. Психологічні проблеми спілкування у старечому віці. Робота з важкохворими та вмираючими – етичні аспекти. Емоційне обнадіювання на успіх лікування. Егротогенія та ятрогенія

Тема 8. Етика психологічних досліджень.

Етика наукового дослідження в психології. «Етичний Кодекс психолога» – «Етичні правила психологічних досліджень». Зарубіжні етичні комітети при установах. Деонтологічний аналіз психологічних досліджень. Зв'язок етики та права в психології.

Етичні аспекти психологічної діагностики. Професійна компетентність. Конфіденційність дослідження. Об'єктивність дослідження. Принцип профілактичного викладення матеріалу. Принцип обмеженого поширення спеціальних методик.

Тема 9. Імідж та етикет психолога.

Природа і мистецтво як фактори підтримки професіоналізму психолога. Основи етикету і ділової культури у роботі психолога. Професійний імідж психолога та зміцнення авторитету психології в суспільстві. Психологічна структура іміджу професіонала.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Професійна етика» (денна форма навчання)

	Кількість годин				
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самос-тійна робота	Індиві-дуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ					
Тема 1. Предмет та завдання професійної етики психолога.	4	4	9	1	Поточне опитування, тестування-
Тема 2. Історія професійної етики.	2	2	10	-	Поточне опитування, тестування-
Тема 3. Принципи професійної етики психолога.	4	4	9	1	Поточне опитування, тестування-
Теми 4. Професійні ризики психологів.	2	2	10	-	Поточне опитування, тестування-
Тема 5. Етичні труднощі та помилки психологів-початківців.	4	4	10	1	Поточне опитування, тестування
Змістовий модуль 2. ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТАНДАРТИ У РОБОТІ ПСИХОЛОГА					
Тема 6. Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога.	4	4	10	-	Поточне опитування, тестування-
Тема 7. Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях.	4	4	-	-	Поточне опитування, тестування-
Тема 8. Етика психологічних досліджень.	2	2	10	1	Поточне опитування, тестування-
Тема 9. Імідж та етикет психолога.	4	4	10		Поточне опитування, тестування
Разом	30	30	78	4	

(заочна форма навчання)

Перелік тем	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ			
Тема 1. Предмет та завдання професійної етики психолога.	1	-	15
Тема 2. Історія професійної етики.	1	1	15
Тема 3. Принципи професійної етики психолога.	1	-	15
Теми 4. Професійні ризики психологів.	-	-	15
Тема 5. Етичні труднощі та помилки психологів-початківців.	1	1	16
Змістовий модуль 2. ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА СТАНДАРТИ У РОБОТІ ПСИХОЛОГА			
Тема 6. Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога.	1	1	16
Тема 7. Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях.	1	-	15
Тема 8. Етика психологічних досліджень.	1	1	15
Тема 9. Імідж та етикет психолога.	1	-	16
Разом	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: «Предмет та завдання професійної етики психолога».

Мета: забезпечити оволодіння студентами основними категоріями професійної етики психолога, окреслити її основні завдання як фахової дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Предмет та об'єкт професійної етики психолога.
2. Сутність і значення поняття «мораль».
3. Мораль як спосіб універсальної оцінки вчинків та поведінки особистості.
4. Деонтологія як вчення про обов'язок.
5. Принцип справедливості та принцип обов'язку перед суспільством.
6. Основні завдання професійної етики психолога.

Дискусійне обговорення сутності та категорійного апарату етики як філософської науки та професійної етики психолога зокрема.

Практичне заняття № 2

Тема: «Історія становлення професійної етики».

Мета: сформувати в студентів знання про основні етапи становлення «кодексів» та постановня психологічних асоціацій.

Питання для обговорення:

1. Поняття про «кодекс честі».
2. Професійно-етичні кодекси часів середньовіччя (XI-XII ст.).
3. Особливості морального кодексу лікарів.
4. Виникнення етичного кодексу психолога.
5. Міжнародні організації психологів та Американська психологічна асоціація.
6. Порівняння професійних кодексів психолога різних країн та асоціацій.

Дискусійне обговорення сутності та еволюції професійно-етичних кодексів загалом та утворення психологічних асоціацій.

Практичні завдання щодо порівняння сучасних професійно-етичних кодексів.

Практичне заняття № 3

Тема: «Етичний кодекс психолога».

Мета: сформувати в студентів знання про основні складові Етичного кодексу психолога.

Питання для обговорення:

1. Характеристика розділів етичного кодексу психолога:

- а) відповідальність;
- б) компетентність;
- в) захист інтересів клієнта;
- г) конфіденційність;
- д) етичні правила психологічних досліджень;
- е) кваліфікована пропаганда психології;
- ж) професійна кооперація.

2. Етичний кодекс психолога-діагноста.

3. Професійний кодекс етики для психологів (Бонн, ФРН).

Дискусійне обговорення сутності поняття «Етичний кодекс психолога».

Практичне заняття № 4-5

Тема: «Принципи професійної етики психолога».

Мета: ознайомити студентів із особливостями надання психологічної допомоги у відповідності з етичними принципами.

Питання для обговорення:

1. Принципи надання психологічної допомоги.

2. Питання добровільного отримання допомоги.

3. Основні поняття, принципи професійної етики психолога.

4. Професійна тайна і конфіденційність. Компетентність та відповідальність.

5. Принципи етичної та юридичної правочинності.

6. Благополуччя клієнта і професійна кооперація.

7. Принцип морально-позитивного ефекту професійних дій психолога.

8. Інформована (обізнана) згода клієнта при роботі психолога.

Дискусійне обговорення сутність принципів та технік надання психологічної допомоги з врахуванням етичного контексту даної діяльності.

Практичні завдання застосування етично зорієнтованої психологічної допомоги.

Практичне заняття № 6

Тема: «Професійні ризики психологів».

Мета: розкрити особливості професійного ризику у діяльності психолога.

Питання для обговорення:

1. Професійна деформація і вигорання в роботі психолога.

2. «Кризи розчарування» і основні етапи розвитку психолога-професіонала.

3. Проблема професійної деструкції у розвитку психолога.

4. Основні заходи та методи убезпечення від травматизації та вигорання психологів, психотерапевтів.

5. Особисті переконання психолога та їх вплив на професійну діяльність.

Дискусійне обговорення сутність поняття «Професійні ризики психолога».

Практичне заняття № 7-8

Тема: «Етичні труднощі та помилки психологів-початківців».

Мета: розкрити основні помилки психологів-початківців та етичні труднощі, що виникають у процесі професійної взаємодії.

Питання для обговорення:

1. Гіперопіка клієнта та надцінність консультанта.
2. Класифікація помилок психологів-консультантів за Р.С. Немовим та способи їх усунення.
3. Самоствердження психолога на консультації.
4. Надмірна природність чи штучність психолога-консультанта.
5. Переоцінювання ролі психодіагностики.
6. Багаточасова консультація як помилка психолога.
7. Особливості встановлення діагнозу.
8. Діагностичний інструментарій та вимоги щодо застосування.
9. Маніпулювання. Перенос та контрперенос. Розмежування особистих та професійних відношень.

Дискусійне обговорення та характеристика основних помилок психологів-початківців.

Практичні завдання уникнення помилок процесі професійної взаємодії психолога та клієнта.

Практичне заняття № 9-10

Тема: «Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога».

Питання для обговорення:

1. Етика психологічного консультування.
2. Моральні колізії сімейної психології.
3. Етичні особливості роботи з дітьми та підлітками.
4. Головний «етичний парадокс» психології.
5. Моральні виміри людського спілкування (толерантність, повага, співчуття, милосердя, любов) та їх значення у професійній діяльності психолога.
6. Культура спілкування та етикет у роботі психолога.
7. Бар'єри і труднощі спілкування у роботі психолога та їх подолання.
8. Етичні питання клінічної психології та психіатрії.
9. Етичні основи та принципи клінічної психології.
10. Етика спілкування з родичами психіатричних (і наркозалежних) пацієнтів.

Дискусійне обговорення сутності етичних проблем окремих напрямків діяльності психолога.

Практичне заняття № 11

Тема: «Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях».

Питання для обговорення:

1. Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми.
2. Етичні аспекти геронтопсихології.
3. Психологічні проблеми спілкування у старечому віці.
4. Робота з важкохворими та вмираючими – етичні аспекти.
5. Емоційне обнадіювання на успіх лікування.
6. Егрогогенія та ятрогенія.

Дискусійне обговорення проблем роботи психолога в особливих ситуаціях: морально-етичний аспект.

Практичні завдання подолання проблем та помилок процесі професійної діяльності психолога.

Практичне заняття № 12-13

Тема: «Етика психологічних досліджень».

Питання для обговорення:

1. Етика наукового дослідження в психології.
2. «Етичні правила психологічних досліджень».
3. Деонтологічний аналіз психологічних досліджень.
4. Зв'язок етики та права в психології.
5. Етичні аспекти психологічної діагностики.
6. Професійна компетентність та конфіденційність дослідження.
7. Об'єктивність дослідження.
8. Принцип профілактичного застосування матеріалу.
9. Принцип обмеженого застосування спеціальних методик.

Дискусійне обговорення сутності етичних аспектів наукового дослідження в психології.

Практичне заняття № 14-15

Тема: «Імідж та етикет психолога».

Питання для обговорення:

1. Природа і мистецтво як фактори підтримки професіоналізму психолога.
2. Основи етикету і ділової культури у роботі психолога.
3. Морально-етичні проблеми міжособистісного спілкування у взаємодії типу «психолог-клієнт»
4. Професійний імідж психолога та зміцнення авторитету психології в суспільстві.
5. Психологічна структура іміджу професіонала.
6. Детермінанти іміджу практичного психолога.

Дискусійне обговорення сутності та факторів підтримки професіоналізму психолога.

Заочна форма

Практичне заняття №1.

Тема: «Етичний кодекс психолога».

Мета: сформувати в студентів знання про основні складові Етичного кодексу психолога.

Питання для обговорення:

1. Характеристика розділів етичного кодексу психолога:
 - а) відповідальність;
 - б) компетентність;
 - в) захист інтересів клієнта;
 - г) конфіденційність;
 - д) етичні правила психологічних досліджень;
 - е) кваліфікована пропаганда психології;
 - ж) професійна кооперація.
2. Етичний кодекс психолога-діагноста.
3. Професійний кодекс етики для психологів (Бонн, ФРН).

Дискусійне обговорення сутності структури Етичного кодексу психолога.

Практичне заняття №2.

Тема: «Принципи професійної етики психолога».

Мета: ознайомити студентів із особливостями надання психологічної допомоги у відповідності з етичними принципами.

Питання для обговорення:

1. Принципи надання психологічної допомоги.
2. Питання добровільного отримання допомоги.
3. Основні поняття, принципи професійної етики психолога.
4. Професійна тайна і конфіденційність. Компетентність та відповідальність.
5. Принципи етичної та юридичної правочинності.
6. Благополуччя клієнта і професійна кооперація.
7. Принцип морально-позитивного ефекту професійних дій психолога.
8. Інформована (обізнана) згода клієнта при роботі психолога.

Дискусійне обговорення сутності етичних особливостей надання психологічної допомоги.

Практичні завдання щодо порівняння сучасних професійно-етичних кодексів.

Практичне заняття № 3.

Тема: «Професійні ризики психологів та етичні труднощі та помилки психологів-початківців».

Мета: розкрити особливості професійного ризику та етичні труднощі діяльності психолога.

Питання для обговорення:

1. Професійна деформація і вигорання в роботі психолога.
2. «Кризи розчарування» і основні етапи розвитку психолога-професіонала.
3. Проблема професійної деструкції у розвитку психолога.
4. Основні заходи та методи забезпечення від травматизації та вигорання психологів, психотерапевтів.
5. Особисті переконання психолога та їх вплив на професійну діяльність.
6. Класифікація помилок психологів-консультантів за Р.С. Немовим та способи їх усунення.
 - а) Надмірна природність чи штучність психолога-консультанта.
 - б) Переоцінювання ролі психодіагностики. Особливості встановлення діагнозу.
 - в) Багаточасова консультація як помилка психолога.
7. Діагностичний інструментарій та вимоги щодо застосування.
8. Маніпулювання. Перенос та контрперенос. Розмежування особистих та професійних відношень.

Дискусійне обговорення сутності професійного ризику та етичних проблем у практиці психолога.

Практичні завдання застосування етично зорієнтованої психологічної допомоги.

Практичне заняття № 4

Тема: «Етичні та моральні проблеми окремих напрямків діяльності психолога».

Мета: ознайомити студентів із особливостями діяльності психолога в окремих напрямках в контексті подолання етичних а моральних проблем.

Питання для обговорення:

1. Етика психологічного консультування, головний «етичний парадокс» психології.
2. Етичні аспекти геронтопсихології.
3. Етичні особливості роботи з дітьми та підлітками.
4. Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми
5. Моральні виміри людського спілкування (толерантність, повага, співчуття, милосердя, любов) та їх значення у професійній діяльності психолога.
6. Робота з важкохворими та вмираючими – етичні аспекти.
7. Бар'єри і труднощі спілкування у роботі психолога та їх подолання.

8. Етичні питання клінічної психології та психіатрії.
 9. Етичні основи та принципи клінічної психології.
 10. Етика спілкування з родичами психіатричних (і наркозалежних) пацієнтів.
- Дискусійне обговорення** етичних проблем та особливостей в окремих напрямках діяльності психолога.

6.Тренінг з дисципліни

Тема: «Майстерність телефонного спілкування із дотриманням норм ділового етикету»

Завдання тренінгу:

- узагальнити і систематизувати знання учасників про норми та правила телефонного етикету;
- поглибити вміння і навички спілкування по телефону та в Інтернеті з дотриманням правил мовленнєвого етикету;
- розвивати прийоми та техніки мовленнєвої діяльності та комунікативні навички студентів;
- відпрацювання корпоративних стандартів телефонного спілкування;
- розробка та оформлення характеристики різних стилів ведення телефонної розмови.

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	Вправи	Тривалість
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила роботи групи. Налагодження зворотного зв'язку “студент-група” і “група-студент”.	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію.	До 15 хв.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її вирішення. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану групи.	Різниця між вступною і заключною частинами.
Заклучна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичайного життя.	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.	До 15 хв.

7.Самостійна робота студентів

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Професійна етика» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні навчальної і наукової фахової літератури.

- 1.Принципи надання психологічної допомоги.
- 2.Питання добровільного отримання допомоги.
- 3.Основні поняття, принципи професійної етики психолога.
- 4.Професійна тайна і конфіденційність. Компетентність та відповідальність.

- 5.Принципи етичної та юридичної правочинності.
- 6.Благополуччя клієнта і професійна кооперація.
- 7.Принцип морально-позитивного ефекту професійних дій психолога.
- 8.Інформована (обізнана) згода клієнта при роботі психолога.
- 9.Професійна деформація і вигорання в роботі психолога.
- 10.«Кризи розчарування» і основні етапи розвитку психолога-професіонала.
- 11.Проблема професійної деструкції у розвитку психолога.
- 12.Основні заходи та методи забезпечення від травматизації та вигорання психологів, психотерапевтів.
- 13.Особисті переконання психолога та їх вплив на професійну діяльність.
- 14.Діагностичний інструментарій та вимоги щодо застосування.
- 15.Маніпулювання. Перенос та контрперенос.
- 16.Розмежування особистих та професійних відношень.
- 17.Етика психологічного консультування, головний «етичний парадокс» психології.
- 18.Етичні аспекти геронтопсихології.
19. Етичні основи та принципи клінічної психології.
- 20.Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми
- 21.Моральні виміри людського спілкування (толерантність, повага, співчуття, милосердя, любов) та їх значення у професійній діяльності психолога.
- 22.Етичні питання клінічної психології та психіатрії.
- 23.Бар'єри і труднощі спілкування у роботі психолога та їх подолання.
- 24.Робота з важкохворими та вмираючими – етичні аспекти.
- 25.Етичні особливості роботи з дітьми та підлітками.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, виконання есе, підготовка і презентація проектів.

9.Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Професійна етика” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування за кожним змістовим модулем;
- оцінка за тренінг та самостійну роботу;
- підсумковий контроль - залік.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Професійна етика” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для заліку:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (8 занять-8 оцінок). Модульний контроль проводиться на 7 практичному занятті, оцінка за Модульний контроль виставляється на підставі виконання письмового завдання, а саме: 15 тестових завдань, кожне з яких має 4 бали і одне теоретичне питання, яке має 40 балів,		Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (7 занять-7 оцінок). Модульний контроль проводиться на 14 практичному занятті, оцінка за Модульний контроль виставляється на підставі виконання письмового завдання, а саме: 15 тестових завдань, кожне з яких має 4 бали і одне теоретичне питання, яке має 40 балів,		Оцінювання розробленого та проведеного тренінгу, задля покращення показника інтелектуального потенціалу. Участь у тренінгах -10 балів.	Оцінювання індивідуального завдання виконаного студентом (згідно запропонованого переліку тем-10 балів)	Теоретичне (проблемне) питання – макс. 30 балів. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі) – по 25 балів, макс. 50 балів.

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота, екзамен – види контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 2 бали, що в підсумку дає максимально 20 балів;

2 бали – на тест надано правильну відповідь.

задач (практичних завдань): 2 задачі, за розв'язання кожної із яких студент може отримати від 0 до 25 балів, що в підсумку дає максимально 50 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв'язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного (проблемного) питання: 1 теоретичне питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 30 балів.

15–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога URL: http://medbib.in.ua/etichniy-kodeks-psihologa654.html	1-9
2.	Електронний варіант лекцій	1-9
3.	Електронний варіант практичних занять	1-9
4.	Програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft PowerPoint, AIMP, Moodle.	5, 7, 8
5.	Технічне забезпечення: ноутбук, проектор.	4, 6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- 1.Бондаренко А.Ф. Психологічна допомога: теорія і практика: навч. пос. для студентів. Київ: Укртехпрес, 2021. 216с.
- 2.Гірняк А. Н. Психологічні прийоми формування атракцій як способи налагодження освітньої взаємодії. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. 2018. Том. I: Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. Вип. 50. С.50–57.
- 3.Горбунова В.В. Етичні дилеми у практиці психологічної допомоги. Практична психологія та соціальна робота. № 8. 2021. С.3-5.
- 4.Динаміка цінностей в соціальній роботі / Під ред.Стівена Шардлоу. Київ, 2021.206 с.
- 5.Етичний кодекс психолога. Психолог. 2020. №43 (139). С.1-4 (вкладка).
- 6.Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога : навч.-метод. посіб.; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці : Рута, 2021. 232 с.
- 7.Малахов В.А. Етика : курс лекцій: навч. посібник. Київ: Либідь, 2020. 384с.
- 9.Піркова О.Д. Професійна етика психолога-практика. Навч.-метод. посіб.– К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2021. 150 с.

10. Положення про психологічну службу системи освіти України (03.05.2015).
11. Сучасне українське ділове мовлення (навч. посібник для вищих і середніх спец. навч. Закл.)/За ред.:В.Калашника й А. Нелюби.—2-ге доп. вид.—Х: «Торсінг», 2020-384 с.
12. Brzeziński J., Chyrowicz B., Toeplitz Z., Toeplitz-Winiewsk M. Etyka zawodu psychologa. Warszawa : PWN, 2019. 600 s.
13. Kucharski J. Kodeks etyczno-zawodowy psychologa – analiza krytyczna wybranych zagadnień Psychologia wychowawcza. 2021. № 15. S. 152–165.